

HODNOCENÍ PŘEDNÁŠKY PRO ODBORNOU VEŘEJNOST

Masarykova univerzita	
Fakulta	filozofická
Obor řízení	pomocné vědy historické
Uchazeč	Mgr. Jindřich Marek, Ph.D.
Datum přednášky	30. června 2021
Téma přednášky	<i>Zlomky středověkých rukopisů jako téma v současném bádání</i>
Přítomno posluchačů (počet)	27 (z toho 14 prezenčních a 13 on-line)
Pověření hodnotitelé (členové komise)	prof. PhDr. Petr Čornej, DrSc. doc. PhDr. Dalibor Havel, Ph.D. doc. Mgr. Antonín Kalous, M.A., Ph.D.

Habilitand Jindřich Marek zaměřil ve své habilitační přednášce pozornost na velmi specifický typ písemných pramenů, na fragmenty středověkých rukopisů. Sama definice takto dochovaných pramenů není zcela jednoduchá: za fragment můžeme totiž považovat jakýkoliv ve své původní celistvosti nedochovaný písemný pramen (i když je stále používán ve své „původní funkčnosti“), v užším slova smyslu pak takové torzo, které má charakter sekundárně použité („recyklované“) makulatury, nejčastěji použité ve vazbě jiných knižních celků. Marek dobře poukázal na to, že fragmentárně máme dochovány nejen pozůstatky literárních (románských, gotických či renesančních) kodexů, ale i materiál povahy diplomatické.

Pozůstatky starých knih, které se v této formě dochovaly, mohou posloužit rovněž jako podklad pro statistické odhady míry dochování středověkých knih (pro odhady „celkových počtů“ knih v daném teritoriu, počtu deperdit apod.).

J. Marek kladl též důraz na multioborový charakter výzkumu rukopisných zlomků: nejde zdaleka jen o téma kodikologické a paleografické, nýbrž i filologické, uměnovědné, muzikologické a knihovědné, nelze vylučovat ani pohled restaurátorský. Za velmi inovativní lze považovat habilitandův poukaz na pohled „mediální archeologie“, tj. na pohled, který zkoumá proměny v oblasti zprostředkovatelů určitých informací, zastarávání médií apod. Všechny tyto aspekty vedou někdy ke snaze vytvořit samostatnou disciplínu: fragmentologii. Rukopisné zlomky tvoří dle J. Marka dobrý „spojovací článek“ mezi rukou psanou a tištěnou knihou (ve vazbě tisků mnohdy staré zlomky nacházíme!), právě jednotící výzkum knihy jako takové patří k moderním trendům v soudobé kodikologii. Osud rukopisných zlomků a důvody jejich proměny na makulaturu jsou pak dle přednášejícího důležitým aspektem aktuálního výzkumu knižní kultury. Marek rovněž vyzdvihl studium fragmentů pro provenienční interpretaci knižních vazeb.

Samostatná pozornost byla věnována metodám popisu rukopisné makulatury a jejím zvláštnostem a specifickým rysům. Pro interpretaci a prezentaci je svým způsobem klíčové

virtuální prostředí a digitalizace zlomků (umožňující virtuální rekonstrukce na základě dnes roztroušených jednotlivin pocházejících původně z jednoho celku).

Přednášející neopomenul sumárně představit dnešní stav evidence a katalogizace tohoto typu pramenů ve světě i v ČR. Jednotlivé projekty jsou vzhledem ke své různorodosti a mnohosti již nepřehledné, proto roste význam „integrujících webů“ a rozcestníků jako je „Fragmentarium“. Pro počátky českého zájmu o zlomky je charakteristické, že významnými címieli se v první třetině 19. století staly rukopisy Královédvorský a Zelenohorský, které hrály zcela zásadní roli v romantickém vnímání počátků českého jazyka a starobylosti jeho literárních památek.

Vedle vlastní evidence a vědeckého popisu bylo zdůrazněno, že vznikají rovněž studie usilující o využití fragmentů pro řešení dalších vědeckovýzkumných otázek (počátky latinské písemné kultury apod.).

Na závěr Jindřich Marek výstižně a komplexně zhodnotil význam studia rukopisných zlomků jak pro etablování samostatné vědecké disciplíny (kodikologie), tak pro precizaci pramenné kritiky jako takové. Stranou nezůstalo ani zdůraznění funkce zlomků pro dochování jinak ztracených textů, zejména pro období staršího středověku – pro něj je nezanedbatelným samozřejmě i aspekt paleografický, kdy zlomky mohou dokumentovat rané fáze latinského písma.

Následná diskuse se dotkla problému motivu „fragmentování“ rukou psaných knih zejména v pozdním středověku, dále metod popisu rukopisných zlomků a jejich specifik ve srovnání s popisem celých kodexů tak, jak ji definují moderní kodikologické postupy. Přednášející uspokojivě zareagoval na všechny otázky a podněty vzešlé z auditoria.

Přednáška proběhla hybridní formou, uskutečnila se v posluchárně B2:13, přičemž nepřítomní posluchači byli připojeni prostřednictvím virtuální místnosti přes MS Teams.

Závěr

Přednáška Mgr. Jindřicha Marka, Ph.D. *Zlomky středověkých rukopisů jako téma v současném bádání*, přednesená v rámci habilitačního řízení, **prokázala** dostatečnou vědeckou kvalifikaci a pedagogickou způsobilost uchazeče, standardně požadovanou v rámci habilitačních řízení v oboru pomocné vědy historické.

Brno dne 30. června 2021

prof. PhDr. Petr Čornej, DrSc. _____

doc. PhDr. Dalibor Havel, Ph.D. _____

doc. Mgr. Antonín Kalous, M.A., Ph.D. _____